

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Երուանդ.
Եւ ես կարեմ համախոհեցս ազգ. առնել:
Սլուկ.
Դիպաղեղանց մէջէն ով կայ շահատակ:
Երուանդ.
Քան զիս լաւը շեռ գտաներ լուսնի տակ.
Արգամ.
Թէ այդպէս է, ահա երզնում ի մեր քաջս,
Որ Երուանդայ դահ կազդուրէ այս իմ աջս,
Տիգրանըք իմ կայաշարեն անտառը:
Ամենայն ինչ կայարտակէ մացառը:
Սլուկ.
Թող Երուանդը միշտ արքայի մօտ կենայ,
Որ նորանէն ոչ ոք կասկած չունենայ,
Երբ հասանէ նորան գաղտնի հարուածը,
Նա թող քարէն նետը, խնու այն խոցը,
Մենք աղաղակ կը ամբառնա՞ք աղմուկեալ,
Եւ նոյն ժամայն կեցցէն կառնու մեր ընտրեալ,
Թէ որսակից իշխաններէն մէկ քանին,
Մեզ հակառակ ծայն արձակեն յանտառին,
Տիգրանը ԳՈՐԷ յառաջ կուգան արշաւամբ,
Այն քանիսն կը բեցնեն շար մահաւամբ:
(Մէկ Սուրճանդակ մերս մտաւ):
Սուրճանդակ.
Հրաման է ի վեհափառ արքայէ,
Որ գայ Երուանդ որսակցութեամբ ընկերէ:
Երուանդ. (Տայ նմա ոսկի դաճեկան):
Ինձ պաշտելի է հրաման արքայի,
Ես կհաննիմ նմա ի մուտս անտառի:
Արգամ.
Միայն հրաւեր Երուանդայ է, մեզ չըկայ:
Սուրճանդակ.
Սլ. Սուրճանդակ ձեզ ուղարկեց մեծ արքայ:
(Սուրճանդակը գնաց.)
Սլուկ.
Ուրեմն և ինձ զնացած կրնի Սուրճանդակ:
Արգամ.
Մեզ չէ պիտոյ այժմ առանձին հրաւերակ:
Երուանդ.
Ես ձեր հետ գամ, թէ մրտանեմ առանձին,
Եւ ինձ յարմար տեղ գտանեմ յանտառին:
Երուանդ.
Ուստի գիտեմք թէ որ կողմն կընկնի որս:
Արգամ.
Լաւ է երթալ ի միասին անձինք չորս:
Սլուկ.
Արգառը լաւ չէր նետը զեղել թիւներով:
Երուանդ.
Իմ նետերս միշտ միասն են զեղերով:
Երուանդ.
Բանը այն է որ նետ նորան խոց զընէ,
Սյն ես գիտեմ ինչպէս քարէն նետ յանձնէ:
Թէ մնացած լինի կենաց կէս բաժին,
Ես կձմեմ նորան ի մէջ իմ գրկին:
Թէ նետ նորան չկարենայ սպանել,
Բազուկներս կարեն նպաստ հասանել:
Արգամ.
Ահա այս է մեր արքայի չափ խելքին,
Որ քեզ խոցեց և որս կերթայ միասին.
Զի ափի թէ որսորդաց նետ լատ անգամ,
Մահ կը բերէ անակնկալ տարածամ:
Սլուկ.
Հին առած է Հայոց մէկը տարածուած,
Թէ երբ այժի լինի մահու օր հասած,
Կը քրքալի հովուի ձեռի հաստ ցրպոյն,
Որ կայծակի պէս կհաննի իւր գլխոյն:
Սանատրուկը Երուանդի սիրտ խոցելով,
Իւր հիւք խախտեց անկեան վե՛մը քանցելով:
Սյժմ կուղէ նոր դաւանօք գործ ուղղել,
Լաւ, թէ չընկնի այն գուր որ ինքն է պեղել:
(Սնաջեալն է յետագայն):

Մարի և Զաքարիայ Արշէնէն աղագոյց Զոհայ, սինեալ է 4
Յունիս 1870 Կարոյ 254 Գեղարքի 1871
մի, Պարսից Ռոգի:

Մարտի 1870:

Յունիս 1: Զգնի Հետազոտութեան
Նորին Սրբալնութեան Տեսնոն Մովսիսի
Արքեպիսկոպոսի և Գերապա-
տի Առաջնորդին մերոյ և կնքելոյ զուգ-
ղութենէ հաշուոյս Արկեղն, մնացորդ
մուտքն թէ առ ձեռն պատրաստ դրամ
և թէ ի վերայ մուրհակաց է: . . . 6426 3

Փետրվար 25: Յարգոյ Պարոն Յա-
րէթ Սեղրաքեան ի Բուշետայ նուի-
րեալն ի նպաստ աղքատաց. . . 250
,, ,, Գեր. Պարոնայք Արգար
և ընկերաց ի Վալկաթայ առաքեալ
2000 կօ. Ռուսիեաց Արկեղն առ նոսա
եղելոց՝ տարեկան վաշխն. . . 450

Սեպտեմբր 19: Գերապատիւ Հոգարար-
ձուաց սուրբ Յովհաննու Եկեղեցւոյն
Բժաւիոյ առաքեալ 15000 ջաւա
ռուսիեաց Արկեղն առ նոսա եղելոց՝
տարեկան վաշխն. . . 1800

Օգոստոս 25: Ի Գերապատիւ Պարո-
նայք Արգար և ընկերաց Վալկաթայ
ստացեալ զմարդ զուար Արկեղն 2000
կօ. ուրեաց, որ է . . . 4500

Սեպտեմբր 25: Փոխ տուեալ զու-
մարաց վաշխ ստացեալ. . . 19

Նոյեմբր 2: Գերապատիւ Պարոն
Թովմաս Մեղքումեան Վալկաթու Նա-
զարեթայ սուրբ Եկեղեցւոյ Եկե-
ղեցականն առաքեալ ի քանի ամաց
հետէ մնացեալ վաշխ. . . 1364

Նոյ. 9: Ի Բժաւիա ի բարեպաշտ
Հայոց Հանգանակեալն . . . 600
ի Սմարանգ. ,, ,, 650

ի Սուրբաշխի Հայոց,	200
Նա և ի Գեր. Հոգ, սուրբ Յով- հաննու Եկեղեցւոյն Բժաւից զուսմա- րաց վաշխ.	450
Զաւառ ուսմիք 1900 որ է	3838
Դէկտեմբեր 12: Փոխ տուեալ զու- մարաց վաշխ և այլ գտանելիք ստա- ցեալ.	33 2
ի 1871 -ի.	
Յունիս 20: Գերապատիւ Պարո- նայք Արզար և ընկերաց առաքեալ վաշխ զուսմարաց.	414
„ „ : Ի Բուշեռ ի Հայ և յԱնգղ- բարեպաշտաց Հանգանակեալ զուսմարն.	869
Մարտ 6: Փոխ տուեալ զուսմարաց վաշխ ստացեալ	15 12
Մարտ 23: Ի Կալկաթա Արժանա- պատիւ Տէր Նիկողայոս Տէր Յ. Ե- ղիայեան վիճակաւոր Աւագ Քաջա- նայն Հանգանակեալ ի բարեպաշտ Հայոց Հասարակութենէն	1600
Մարտ 28: Ի Հաշտ Գերապատիւ Աղայ Կարապետ Աւետիքն առաքեալ ի նպաստ աղքատաց	150
Մայիս 10: Ի Դաքա Սրբակրօն Տէր Դաւիթ Ս. ՆաՀապետեան վիճակա- ւոր քաջանայն Հանգանակեալ ի բա- րեպաշտ Հայոց Հասարակութենէն	1198 6
Մայիս 10: Ի Ռանգուն Սրբակրօն Տէր Սարգիս Տէր Մատթէոսեան վի- ճակաւոր քաջանայն Հանգանակեալ ի բարեպաշտ Հայոց Հասարակութենէն.	276
„ „ : Ի Կալկաթա Գերապա- տիւ Պարոն Թովմաս Մկրտումեան Ե- կեղեցւոյն Հանգանակեալ.	287 10
Օգոստոս 3: Ի Դաքա Սրբակրօն Տ. Դաւիթ Ս. ՆաՀապետեան ի Վսե- մափայլ Գնիմիէն մահմետականէն ըս- տացեալ.	2300
„ „ : Մի Հարիւր բնու վա- ճառեալ ալեր շահն եղև.	1415 16

Օգոստոս 3: Ի Գերապատիւ Պարո- նայք Արզար և ընկերաց ստացեալ զմնացորդ մայր գումարն Արկեղ 2000 կօ. ուսմեաց, որ է	4400
„ „ : Ի Գերապատիւ Հոգա- բարձուաց սուրբ Յովհաննու Եկեղե- ցւոյն Բժաւից ի մայր գումարաց Ար- կեղն՝ միայն 4500 Զաւառուփի ստա- ցեալ, որ է.	9000
Սեպտեմբեր 12: Ի Բուշեռայ բարձր- աստիճան Կօնել Պէլլի Հիւպատոսն Անգղիացւոց տէրութեան առաքեալ ի նպաստ աղքատաց.	750
Հոկտեմբ. 27: Ի Բաքու*) Մարգարի- րական ընկերութիւնն Հանգանակեալ ի բարեպաշտ Հայոց Հասարակութենէն	2495 19
Հոկտեմբեր 29: Ի Դաքա Սրբակրօն Տէր Դաւիթ Ս. ՆաՀապետեան և Հանգանակեալ.	1162 10
Նոյեմբեր 23: Ի Բուշեռայ Բարձրա- ստիճան Կօնել Պէլլի Հիւպատոսն ևս առաքեալ.	1000
Դեկտեմբեր 13: Ի Բժաւիա բարե- պաշտ այլազգի Բրիտոնեայքն Հան- գանակեալ և ի ձեռն Գերապատիւ Պարոն Աղանուրի Պ. Աղանուրեան առաքեալ ի նպաստ աղքատաց.	1900
Դեկտեմբեր 20: Ի Կալկաթա Արժա- նապատիւ Խաչ. Տէր Մարտիրոս Ա- ւագ քաջանայ Տէր Յովակիմեան Հանգանակեալ ի Գերապատիւ Արք եպիսկոպոսէն Անգղիացւոց Կալկաթայ ևս յայլոց.	1680

Գումարն եղև 49594 9

(*) Ի Քաղուայ փոխանցմամբ զուսմարոյն առ աստ գտաւ առաւե-
լութիւն ինչ:

13 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	31
38 Հատ մեծ և փոքր ուրաք և չուան վասն գործունեից.	116 17
2 Թաղման.	16
Վասն Կալկաթու 136 ռուսիաց կանուխ գտանելոյն պակասորդ.	9
Կուսանաց Անապատի Աղօրին վերանորոգեալ վասն աղտոյ զգորեան Երկեղն, որոյ ծախքն է.	157 14
Դէկտեմբեր 28 Յայտ ամիս 188 տուն աղքատաց հատուցեալ.	1032 6
75 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	148
23 Հատ ալեր փետակ կամ հոր գնեալ.	10 14
2 Թաղման.	13 4
3 Հատ մեծ և փոքր ուրաք գնեալ վասն գործունեից.	20 10
Մի զոյգ զուռ գնեալ վասն Երկեղն, զոր և շինեալ յԵրկեղնաւոր ստորք Յովհաննու ի Զարսու Թաղ.	14
Ի 1871 թի:	
Որովհետեւ առաւելեալ քան զմի հազարս թիւ աղքատացն ուստի առնուանք նոցա միայն ի ցուցակս Թաղական քահանայից յիշատակին, և ի սոյն հաշիւ և եթ զորոց բովանդակութիւնն գրեմք:	
Յունիս 24 Յայտ ամիս ութն Թաղից Զուղայ աղքատաց հատուցեալ.	1393
59 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	76 10
Նորակնիք Միրզայ Աբրահամին.	30
1 Թաղման.	6
2 Հատ չուան վասն գործունեից.	1 10
Փետրվար 29 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	1274 10
75 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	53
Միրզայ Աբրահամին.	10
1 Թաղման.	4

21 Հատ բահ և 3 ուրաք վասն գործունեից.	92
Վասն վերադառնալոյ փոխանակազրոյ պլազդ վաճառականին ի Կալկաթայ, որոյ գումարոյն վաշի հատուցեալ.	57
Մարտ 24 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	1810 10
121 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	132 10
Միրզայ Աբրահամին.	10
6 Հատ բահ և 3 ուրաք վասն գործունեից.	38
Ղարաղէ Թաղի զուռն վերանորոգեալ, որոյ ծախքն է.	20
Ապրիլ 24 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	1645 10
128 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	175 10
Միրզայ Աբրահամին.	30
Վասն Երկեղն 750 լիտր ցորեան աղալոյ վարձ հատուցեալ.	70
58 Հոգի մշակաց վարձ վասն մարերոյ զիտոցս Զուղայ ի զաղմունս գործունեից.	40 10
1 Հատ բահ.	2
2 Թաղման.	16
Մայիս 29 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	3102
361 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	448 10
3 Թաղման.	22
Յունիս 26 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	1312 10
388 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	542 5
1 Թաղման.	8
Յունիս 24 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	905
80 Հոգի գիւղականաց հացաղին և ճանապարհական ծախս.	126
3 Թաղման.	21
Յուլի 28 Յայտ ամիս ութն Թաղից աղքատաց հատուցեալ.	2228

66 հոգի զիւղականաց հացազին և ճանապարհական ծախս.	70
1 ուրաք	2
6 թաղման	33
ի բանդիլ կամ ուրիշ թուղթ 8 դու- զին պահարան և 2 տոմար վան Ար- կեղն գնեալ	20
Սեպտեմբեր 25: Յայս ամիս ութն թաղից աղքատաց հատուցեալ	2128
86 հոգի զիւղականաց հացազին և ճանապարհական ծախս.	100
1 թաղման	6
Հոկտեմբեր 30: Յայս ամիս ութն թաղից աղքատաց հատուցեալ	2527
Թաղական աղքատաց հարկն Տե- րութեան հատուցեալ	90
146 հոգի զիւղականաց հացազին և ճան. ծախս	299 10
3 թաղման	16
Տէր Մկրտիչ Տիրտերայ քահա- նային ճան. ծախս	20
Ի ձեռն Արժանապատիւ Յաջորդ Խաչ. Խաչատուր Վարդապետին վա- սըն Փերիու բնակեալ աղքատաց հա- տուցեալ	1000
Նորոգ շինեալ զկնիք վան Ար- կեղն, որոյ ծախքն է	11 10
Զմին ի սենեկաց սուրբ Յովհան- նու եկեղեցոյն վերանորոգեալ որպէս համբար ցորենոյ և ալոր վան Ար- կեղն, որոյ ծախքն է	117 2
Նոյեմբեր 29: Յայս ամիս ութն թաղից աղքատաց հատուցեալ	2349 10
139 հոգիք զիւղականաց հացա- զին և ճան. ծախս	244 10
Վասն Բիթաւիոյ 4500 ջաւառու- փեաց կանուխ գտանելոյն պահասորդ	50
1 թաղման	7
Դեկտեմբեր 23 Յայս ամիս ութն թաղից աղքատաց հատուցեալ	2588
28 հոգիք զիւղականաց հացազին և հանդերձագին	39 10
Նորակնիք Վարապետին	12

Վասն կուսանաց եկեղեցւոյ վերա- նորոգութեան հատուցեալ	50
Ի 1869 ամի Գեկտեմբեր ամսոյ՝ յետ վերահասութիւն գործելոյ զհաշ- ւոյս Արկեղն նորին Սրբազան. Տէր Մովսէս Արք. Եպիսկոպոս և Գերա- պատիւ Առաջնորդն ի նոյն մայր հաշիւ Արկեղն յիշատակեալ է ի բաց որոշել զի քանի ամաց մնացեալ անյուսպի 41 հատ մուրհակաց գումարն պար- տապանաց Արկեղն, որպէս և մէք աստ ի բաց գրեցաք	1422
Ի գումարաց Արկեղն հետզհետէ գտեալ պիտակ արծաթ դրամ	44
Մնացորդ համարոյս ա- ջողակ Արկեղն՝ մնաց ի վերայ մուրհակաց (որք լստ մեծի մասին անյուս- պալիք).	8382 34341 4 1/2
Տուեալ ի զին ցորենոյ 3487 15	
Առ ձեռն պատրաստ գու- մար Արկեղն	4383 92 15253 4 1/2
Գումարն եղև	49594. 9.

Հոգաբարձութիւն Արկեղ Աղքատաց

Տ. Գարու թիւ Տ. Ս. Տ. Գարու թիւնեան

Տ. Սեդրեատու Յովհաննէսեան.

Տ. Կիրոզ Թ. Տ. Յովհաննեանց.

Ղազար Գ. Արզաբեանց.

Ստորագրութիւնք վիսպուրեանց 23 անձանց,

փոխառաջնորդի, քանաւայից եւ ծառայա-

ւորաց Աստուծոյն.

Մանգլիս.

Ի սկզբնաւորութենէ 1870 ամի թանկութեան
քաղաքիս Ասպահան՝ ամբողջ թիւ աղքատաց
ջուղայ էր յայնժամ իրր 350 հոգիք, որք մինչ
գմայիս ամիսն եղին 744 հոգիք, և հետզհետէ ա-
ռաւելեալ են այժմ 1015 հոգիք ցուցակաւ, որոց
շարունակաբար յիւրաքանչիւր եօթնեկի հատու-
ցեալ լինի գումար յԱրկեղնէ ի ձեռն թաղական
քահանայից, և գործակցութեամբ միոյն յԱռա-
ւոյ Հոգաբարձութեանս և ստացեալ լինի վաւե-
րական ստացագիր:

Ի 1871 սեպտեմբեր ամսոյ սկսեալ մերձ 280
հոգիք գործուեալքն ի վեր աղքատաց՝ յատկա-
ցեալ գումար ստանան ի ձեռն բարեպաշտական
ընկերութեանս Անգղիացւոց և պլոց, որք և աշ-

խառնել ի շինութիւնս փողոցաց Ֆուղայ, և յայլ ազգային գործս:

Արտաքոյ ցուցակի տնանկացեալ անձանց՝ որոց և արժանն է՝ Լորենմապէս Հատուցանի նպաստ ինչ չափաւոր, ոչ յաւել քան զտասն թուման:

Պանդուխտ գիւղականաց բնակելոց աստ կամ վերադարձելոց Հատուցանի Հացագին և ծախս ճանապարհին:

Գործունեայ անձանց՝ որք կարեն գործել տուեալ լինի գործիք այս ինքն բաժնի, ուրազ և չուան առ ի գործել նորք, զի մի՛ իսպառ ձրի զՀաց ուտել ուսանիցին:

Ի մասին թաղական աղքատաց Հատուցանելի հարկն տէրութեան, միայն յայս ամ Հատուցեալ եղև յԱրկեղէն:

Առ տարին ըստ կարողութեան Արկեղն գնեալ լինի ցորեան կամ ալիւր, որ ի ժամանակի սղութեան վաճառի Հացարարաց առ ի պատրաստի Հաց լինելոյ ի պէտս աղքատաց, և որոյ շահն զրի ի մայր հաշիւ Արկեղն յօգուտ աղքատաց:

Ենցեալ ամսոյ մէջ՝ Եսպահանայ Հայոց «Արկեղն աղտապաց», Հոգաբարձութիւն՝ իւր երկամեայ գործառնութեանց Հաշիւը յղել էր առ Վ. Կ. Հայրապետ մեր, զոր կարեւոր համարեցաք Եմսագրոյս միջոցաւ հաղորդել ի զիտութիւն և ի մխիթարութիւն համազգայնոց մերոց:

Առ առթիւ քաղցր պարտք կզգամք մեր խորին շնորհակալութեան հաւաստիքը պարգել նոյն բարեսէր Հոգաբարձութեան, որոյ բարենպատակ ջանքերը բազմաբազմ հանդիսացել են մանաւանդ Պարսկաստանի վերջին ցաւալի և դառնակսկիծ անցից ժամանակ, որով բազում մերազնեայ տառապելոց պէսպէս մխիթարութիւններ և նոցա նեղութեանց, վշտաց և բեռանց թեթեւութիւն բարերարած է, բազմաց կենաց ազատարարք է կանգնած, սովամահէ և յայլ և այլ

արկածից կորզելով, միանգամայն մարդկութեան՝ Վրիստոնէութեան և աղքատիւութեան վայել ճգամք և քրտամք անդր քան զպարտիսն կատարած է իւր պաշտօնը և յաւիտենական նախանձելի յիշատակ թողել է Պարսկաստանաբնակ Հայոց բազմաց ներկայից և ապագայից սրտերում:

Սաղաչմք զԵստուած՝ միշտ զօրացուցանել զնոյն Հոգաբարձութիւն Արկեղն Աղքատաց՝ յարատեւել և ևս արդիւնաւորիլ յաւէտ ի սոյնպիսի աղօղօղուտ ջանքս և ի գործս:

ՎԵՃ. ՀԱՅՐԱՊԵՏ.

Ի 16-ն ամսոյս Վ. Կ. Հայրապետ մեկնեցաւ ի Հաւիճոյ, և նոյն զիշերը ինչպէս և յաջորդ օրը մնալով ի Մատարայ, ի 18-ն հասաւ ի Մայր Աթոռս Ս. Եջմիածին:

ԱՐԲԵՅԻՇԱՏԱԿ ՊՕԴՈՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԱԼԷԿՍԱՆԵԱՆՑ
ՇՈՒՇԵՅԻ, ԵՒ ԿՏԱԿ ՆՈՐԻՆ:

Սիրել զՎ. Կ. Կ. բազմաց ցանկալի է, բայց սակաւք կարեն գովել լինել ի գործս արդիւնաւորելով, մանաւանդ յօգուտ Ազգի միանգամայն Ս. Եկեղեցւոյ: Եմսահ հարերարք են այնպիսիքն, սրտացաւ և հարազատ որդիք են մեր դժբաղտ Հայրենեաց՝ Հայաստանի, զորպիսիսն ոչ միայն սիրած և պաշտած է մեր Ս. Եկեղեցին՝ զնոյնս ուսուցանելով միշտ իւր որդւոց ի ներկայս և յապագայն, այլ և փառաց և պարծանաց յիշատակարանաց մէջ գովութեամբք արձանագրած է ինչպէս ի